

Padasjoen kunta / tekninen toimi

Viite: Lausuntopyyntö 2.12.2025

Asia: Padasjoen keskustan asemakaavan muutos ja laajennus, osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Padasjoen kunta on käynnistänyt keskustan alueen asemakaavan muutoshankkeen. Noin 17 hehtaarin suunnittelualue sijoittuu kirkonkylän taajamaan. Suunnittelualueita halkovat itä-länsisuunnassa Keskustie ja etelästä pohjoiseen kulkeva Kellosalmentie. Keskusta-alueelle sijoittuvien palveluiden lisäksi alueella on myös kerrostalo- ja pientaloasutusta. Rakennuskanta on sijoittunut ryppäisiin katujen ja Keskustien varteen. Alueen rakennuskanta on monipuolista ja vaihtelevan ikäistä.

Kaavoitustyön tavoitteita on mm. mahdollistaa alueella olevien käytöstä poistuneiden liiketilojen muuttaminen asunkäyttöön, yleisten tiealueiden muuttaminen katualueiksi (Keskustie), huomioida suunnittelussa alueen rakennuskannan arvot, arvokkaiden luontokohteiden osoittaminen asemakaavassa, hulevesien käsittelyyn varattavien alueiden osoittaminen asemakaavassa, Vaahteratien monitoimitalon ympäristön liikennejärjestelyjen kehittäminen, laajentaa asemakaava-alueita Kellosalmentien itäpuolelle sijoittuvalle alueelle, jolla on toteutunutta maankäyttöä. Alue on pääosin asemakaavoitettua ja alueella on voimassa kolme eri-ikäistä asemakaavaa.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 5.11.2025 päivätyistä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettyä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Tiedot suunnittelualueen muinaisjäännöksistä ovat ajan tasalla. Padasjoen kunta on kaavoituksen esivalmisteluna tilannut hankealueen ja sen lähiympäristön arkeologisen inventoinnin, jonka on suorittanut 1.6.2025 Maanala Oy (Takala, H. 2025: *Padasjoki – Keskustan asemakaavan muutosalueet. Arkeologinen inventointi 2025*, Maanala Oy). Inventoinnin tiedot tulee lisätä kaavaselostuksen kohtaan *Tehdyt selvitykset* ja inventointiraportti liittää osaksi kaavan selvitysaineistoa.

Inventoinnissa on tunnistettu muinaisjäännösrekisterissä "muu kulttuuriperintökohde" -statuksella oleva kohde, historiallisen ajan kiviaita (*Keskustie, 1000084101*). Kohde tulee merkitä kaavakartalle aluerajauksineen suojelumerkinnällä s (tarvittaessa s-1) ja esittää kaavaselostuksessa indeksinumeroon viitaten siten, että kohdetiedoista käy ilmi vähintään rekisterin kohdenumero/tunnus sekä ajoitus ja tyyppi.

Kaavamääräyksissä on syytä todeta Museoviraston ohjeistuksen mukaisesti, että alueella sijaitsevat rakenteet on säilytettävä, ja suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella/pyytää lausunto alueelliselta vastuumuseolta.

Museolla ei ole asiakohdan kaavahankkeesta muuta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Suunnittelualueen rakennuskanta on kerroksellista ja eri-ikäistä. Suunnittelualueen itäosa kuuluu osittain valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Saksalan kartano (RKY 2009) ja pohjoisosa kuuluu osittain maakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdenimellä *Padasjoen kirkonkylä* (MARY 2024). RKY-alueita koskevat alueidenkäyttölain 22 § valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joita koskeva valtioneuvoston päätös (2018) edellyttää, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arvojen turvaamisesta huolehditaan.

Padasjoen kirkonkylän MARY-alueen avainkohteet kaava-alueella ja välittömässä läheisyydessä ovat Saksalan kartano, entinen pitäjänhuone/seurakuntatalo, kunnansairaala, terveysasema ja kunnanlääkärin virka-asunto, kukkakulman talo ja 1950-luvun liikerakennukset, Björkenheimin huvila, Padasjoen työväentalo sekä Saksalan kartanon puukujanteet. Saksalan kulttuurimaisema on myös maakunnallisesti arvokas maisema-alue (MaMa 2024). Asemakaavamuutoksessa on pyrittävä vaalimaan maakunnallisesti arvokkaiden alueiden keskeisiä erityispiirteitä ja omaleimaisuutta sekä huomioitava kokonaisuuden kannalta merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, kohdassa 3.2.1 *Maakuntakaava, maakuntakaava 2060 - luonnos* tulee mainita maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön inventointi MARY 2024 sekä maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi MaMa 2024. Lisäksi tuulee mainita suunnittelualueelle sijoittuva maakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kohde Padasjoen kirkonkylä ja sen avainkohteet sekä maakunnallisesti arvokas maisema-alue Saksalan kulttuurimaisema. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohdassa 3.3.2 *Arvokkaat kulttuurihistorialliset* kohteet sekä kaavoituksen edetessä arvokohteiden esittelyn yhteydessä tulee edellä mainitut arvokohteet ottaa huomioon.

Alueella on vuonna 2025 valmistunut rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, *Padasjoen keskustan asemakaavan muutoksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys* (FCG, 2025). Rakennetun kulttuuriympäristön selvitykset ovat ajantasaisia ja laajuudeltaan riittäviä.

Kaavatyön edetessä on huomioitava ja tuotava ilmi vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön sekä maisemaan. Tarvittaessa kaupunkikuvallisten ja maisemallisten vaikutusten arviointia varten voi käyttää havainnekuvia.

Museolla ei ole muuta huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Kimmo Kyllönen

rakennustutkija Sanni Hujanen

Tiedoksi: Museovirasto, Lupa- ja valvontavirasto